

بررسی عوامل موثر بر ترغیب کشاورزان به بیمه محصول برنج شهرستان بهشهر

مبین عموزادخلیلی^{۱*}، ذبیح‌الله غلامی^۲، پژمان عالی‌قلعه^۳، مهدی اسماعیل پور تروجنی^۴، علیرضا طاهری راد^۴

^{۱*} دانشجوی کارشناسی ارشد مدیریت کشاورزی، گروه اقتصاد کشاورزی، دانشگاه آزاد اسلامی قائمشهر

Amoozad_86@yahoo.com

^۲ استادیار گروه اقتصاد کشاورزی، دانشگاه آزاد اسلامی قائمشهر

^۳ دانشجوی کارشناسی ارشد مکانیزاسیون، گروه مکانیک ماشین‌های کشاورزی، دانشگاه محقق اردبیلی

^۴ دانشجوی کارشناسی ارشد مکانیزاسیون، گروه مهندسی ماشین‌های کشاورزی، دانشگاه فردوسی مشهد

چکیده

این پژوهش باهدف بررسی عوامل موثر بر ترغیب کشاورزان به بیمه محصول برنج شهرستان بهشهر صورت گرفت. جامعه آماری کلیه کشاورزان بیمه‌گذار محصول برنج شهرستان بهشهر در سال ۹۱-۹۰ به تعداد ۶۹۰ نفر می‌باشند، که حجم نمونه از طریق جدول کرجسی و مورگان، ۲۴۸ نفر انتخاب و اطلاعات مورد نیاز، از طریق مصاحبه حضوری با کشاورزان جمع‌آوری شد. این تحقیق که توصیفی از نوع پیمایشی است، با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌بندی شده انجام گرفت. جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش‌های توصیفی (جدول فراوانی، میانگین و انحراف معیار) استفاده شد و در بخش آمار استنباطی در این پژوهش برای تعمیم نتایج از آزمون t تک متغیره و LSD استفاده شده است. نتایج حاصله نشان داد بین عوامل اقتصادی، عوامل فرهنگی و عوامل سازمانی و ترغیب کشاورزان به بیمه رابطه معنی‌داری وجود دارد. تأثیر عوامل اقتصادی در الویت اول قرار گرفت و عوامل سازمانی و فرهنگی علی‌رغم اینکه میانگین نمره در عوامل سازمانی بالاتر بوده توامان در الویت دوم قرار گرفتند. مهم‌ترین پیشنهاد این پژوهش، برگزاری کلاس‌های آموزشی و ترویجی در زمینه بیمه محصولات کشاورزی به دفعات و با برنامه‌ریزی و مطابق با نیاز اطلاعاتی کشاورزان و همچنین تربیت نیروی انسانی متخصص است، چرا که موانع سازمانی عمدتاً نشأت گرفته از کمبود نیروی انسانی سازمان یافته است.

واژه‌های کلیدی: برنج، بیمه، عوامل اقتصادی، عوامل سازمانی، عوامل فرهنگی

مقدمه

کشاورزی نقشی حیاتی در نظام اجتماعی و اقتصادی بر عهده دارد، کشاورزی به دلیل ناپایداری شرایط تولید، فعالیتی همراه با ریسک تلقی می‌شود. لذا همواره لزوم به‌کارگیری ابزاری دقیق و مؤثر جهت حمایت و تأمین امنیت اقتصادی جمعیت فعال در این بخش و در نتیجه افزایش قدرت تولید و بالا بردن سطح زندگی آنها احساس می‌شود. فعالیت در بخش کشاورزی به علت اتکا زیاد به طبیعت و وابستگی آن به عوامل و شرایط جوی و محیطی، فعالیتی همراه با ریسک محسوب می‌شود و تولیدکنندگان این بخش همواره با خسارت بیشماری ناشی از بروز حوادث و بلایای

طبیعی و غیرقابل پیش‌بینی رو به رو هستند و زندگی اقتصادی آن‌ها در معرض حوادث قرار دارد. جوامع مختلف در مقابله با این حوادث شیوه‌ها و راهکارهای متفاوتی را به‌منظور کاهش خسارت به‌کار گرفته‌اند که از میان آن‌ها اجتناب از حوادث اجتناب‌ناپذیر، پیشگیری از حوادث از طریق اصلاح و بهبود زیرساخت‌ها و نهاده‌ها و در نتیجه چاره‌اندیشی برای ساز و کارهای جبرانی، عمومیت دارد (کریمی، ۱۳۹۰).

وجود ریسک بالا در فعالیت‌های کشاورزی و نحوه برخورد با آن نیز از دیرباز توسط صاحب‌نظران رشته‌های گوناگون این بخش اقتصادی مورد توجه و بحث قرار گرفته است، که بخشی مربوط به فعالیت‌های کشاورزی در زمینه عرضه فرآورده‌ها و نوسان‌های شدید قیمت در بازار و بخشی دیگر در خصوص فعالیت‌های تولیدی در این بخش که عمدتاً از تأثیرپذیری آن‌ها از محیط‌زیست و طبیعت برگرفته می‌شود، بوده است. خسارت‌های موجود در بخش کشاورزی شامل خسارت مالی وارد بر محصولات کشاورزی نظیر خسارت‌های طبیعی، اجتماعی، اقتصادی و جانی وارد بر کشاورز است، که برای کاهش این خسارت‌ها باید اقدام به بیمه کشاورزی نمود (آیبار و قدیریان، ۱۳۸۰؛ جابری، ۱۳۷۰).

بیمه محصولات کشاورزی به‌عنوان یک نوآوری جدید در سال‌های اخیر مورد توجه بسیاری از کشاورزان قرار گرفته است. پذیرش نوآوری‌ها به طیف وسیعی از فاکتورهای فردی، اجتماعی، اقتصادی، سازمانی و فرهنگی و به همان اندازه به‌ویژگی‌های خود نوآوری وابسته است. از این‌رو پذیرش نوآوری‌های جدید، زمانی اتفاق می‌افتد که درک افراد از نوآوری‌ها، به سمت افزایش دستیابی به اهداف باشد (Pannell et al., 2006). از آن‌جا که میزان موفقیت و کارایی سیاست بیمه محصولات کشاورزی به‌طور قابل‌توجهی به گرایش کشاورزان به بیمه محصولات خویش بستگی دارد، انجام بررسی‌های تحلیلی به‌منظور تعیین تأثیر عوامل، بر فرآیند تصمیم‌گیری کشاورزان در گرایش به بیمه محصولات از اهمیت خاصی برای نظام برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری بخش کشاورزی برخوردار است، تا به‌موجب آن مبنا و الگویی برای ارزیابی نتایج عملی طرح و اتخاذ راه‌کارهای مناسب برای رفع کاستی‌ها و نیز افزایش کارایی بیمه در بخش کشاورزی فراهم گردد. در این خصوص مطالعات زیادی صورت گرفته که به اختصار به چند مورد اشاره می‌شود.

قربانی با استفاده از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای دو مرحله‌ای به بررسی تأثیر بیمه بر بهره‌وری و تولید گندم استان مازندران پرداخت. او با انتخاب ۱۸۰ گندم‌کار بیمه‌شده و بیمه نشده به برآورد تابع تولید و مدل تجزیه پرداخته است. نتایج نشان داد که بیمه محصول گندم به‌عنوان نوعی فن‌آوری جدید بر روی تولید اثر مثبت داشته است. همچنین کل اختلاف بهره‌وری در هکتار بین دو گروه بیمه‌شده و بیمه نشده ۱۶/۷ درصد برآورد شد که ۱۶/۲ درصد آن مربوط به تغییر فن‌آوری و ۰/۵ درصد مربوط به نهاده‌های تولید بوده است. از سوی دیگر این مطالعه نشان داد که کشاورزان بیمه‌شده با پذیرش بیمه در همان سطح از مصرف نهاده‌ها، خواهند توانست بازده خود را افزایش دهند (قربانی و جعفری، ۱۳۸۸). نیکویی و ترکمانی، بررسی عوامل مؤثر بر تقاضای بیمه محصولات کشاورزی در استان فارس را با استفاده از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای طبقه‌بندی‌شده انجام دادند. آنها با مصاحبه با گندم‌کاران بیمه‌شده به تخمین توابع پرداختند. نتایج نشان داد

که میزان تولید گندم در سال قبل، مالکیت زمین، سطح سواد، سن، ریسک‌گریزی، سرمایه کشاورز و سابقه خطر داشتن مزرعه بر تقاضای بیمه گندم تأثیر مثبت داشته و عواملی از قبیل تعداد قطعات زمین، ارزش زمین، و آیش گذاشتن زمین بر تقاضای بیمه تأثیر منفی دارد (نیکویی و ترکمانی، ۱۳۷۹). گودوین نیز در بررسی عوامل مؤثر بر تقاضا برای بیمه محصول در ایالت آیوای آمریکا این نتیجه را اعلام کرد که مالکان زمین‌های بزرگ‌تر تمایل بیشتری به بیمه محصولات کشاورزی دارند و ارزش زمین و مدیریت‌های اجاره‌ای و مالکیت موقت زمین اثر مثبتی بر تقاضای بیمه ذرت دارد و موجب افزایش تمایل کشاورزان تولیدکننده ذرت به پذیرش بیمه می‌شود. در این بررسی متغیرهایی از قبیل زمین و ارزش آن، حق بیمه، تعهدات و بدهی‌های بانکی و درآمد کشاورزان مورد مطالعه قرار گرفت و مشخص شد که رابطه مثبت و معنی‌داری بین مقدار زمین و ارزش آن با تقاضای بیمه از سوی تولیدکنندگان ذرت وجود دارد. اسمیت و باکوت در تحقیقی برای بررسی تقاضای بیمه محصولات کشاورزی از سوی گندم‌کار مونتانا به این نتیجه رسیدند که متغیرهایی از قبیل میزان تحصیلات کشاورزان، سابقه رو به رو شدن با خطر، میزان بدهی به مؤسسات اعتباری و بانک‌ها، نوسانات قیمت محصول تولیدی و نیز نرخ حق بیمه، در مشارکت کشاورزان در طرح بیمه مؤثر است (Esmitt and Baguet, 1993; 1996). واندرویر در پژوهش خود، به بررسی پیمایشی تقاضای بیمه از سوی کشاورزان ویتنام پرداخت. او در پایان تحقیق نتیجه گرفت، چشم‌انداز و خصوصیت‌های بیمه‌کشاورزی، ویژگی‌های فردی و درآمد مزرعه و همچنین سطح تحصیلات کشاورزان، از عوامل اصلی تقاضا و پذیرش بیمه‌کشاورزی به شمار می‌رود (Vanderveer, 2001). نتایج حاصل از بررسی مطالعات ذکرشده بیان‌گر آن است که عوامل متعددی بر تقاضا و احتمال پذیرش بیمه مؤثر است و نحوه تأثیرگذاری این متغیرها در مناطق مختلف و با توجه به نوع محصول مورد بررسی متفاوت است. مطالعه حاضر نظر به اهمیت بیمه محصولات کشاورزی در افزایش تولید و کاهش ریسک در بخش کشاورزی تلاشی در راستای بررسی عوامل مؤثر بر ترغیب کشاورزان به بیمه محصول برنج در شهرستان بهشهر است.

مواد و روش‌ها

با توجه به ماهیت پژوهش روش بکار رفته در این تحقیق توصیفی و از نوع زمینه‌یابی (پیمایشی) و روش نمونه‌گیری در این پژوهش طبقه‌ای است. جامعه آماری در این پژوهش شامل کلیه کشاورزان بیمه‌گذار محصول برنج شهرستان بهشهر در سال ۹۱-۹۰ است که به تعداد ۶۹۰ نفر است و نمونه انتخاب‌شده بر اساس جدول کرجسی و مورگان ۲۴۸ نفر است. که در حوزه شمالی: بهشهر ۲۳ نفر و میانکاله ۲۴۵ نفر، در حوزه شرقی: خلیل شهر بیمه‌کننده‌ای نداشت، در حوزه غربی: دهستان کوهستان ۱۸۹ نفر، و در حوزه جنوبی یا کوهستانی: منطقه عشرستاق ۴۶ نفر و منطقه شهدا ۱۸۷ نفر بیمه‌گذار

می‌باشند. جهت جمع‌آوری اطلاعات، از پرسشنامه و مصاحبه حضوری استفاده شده است و سنجش متغیرهای وابسته این پژوهش یعنی: ترغیب کشاورزان بیمه محصول برنج و همچنین متغیرهای مستقل در این پژوهش، عوامل موثر اقتصادی، فرهنگی و سازمانی، بر مبنای طیف لیکرت (خیلی کم، کم، متوسط، زیاد، خیلی زیاد) است، که مبنای نمره‌گذاری آن از خیلی کم به خیلی زیاد از ۱ تا ۵ است.

نتایج و بحث

نتایج آزمون t برای بررسی متغیرهای مستقل عوامل اقتصادی، عوامل فرهنگی و عوامل سازمانی بر ترغیب کشاورزان به بیمه محصول برنج به ترتیب در جدول‌های ۱، ۲ و ۳ نشان داده شده است. در بررسی جدول ۱ نتایج آزمون t عوامل اقتصادی، میانگین نمره پاسخ‌ها به نقش عوامل اقتصادی در ترغیب کشاورزان به بیمه در حالت کلی برابر با ۳/۹۸۱ است، که در سطح یک درصد معنی‌دار شد، لذا می‌توان نتیجه گرفت که عوامل اقتصادی از دید کشاورزان جز عوامل موثر در ترغیبشان به بیمه است. این بررسی به تفکیک هر منطقه نیز انجام گرفت که نتایج کاملاً مشابهی ارائه گردید، به‌طوری که به دید کشاورزان هر منطقه عوامل اقتصادی جز عوامل موثر در ترغیبشان به بیمه است.

جدول ۱. نتایج آزمون t عوامل اقتصادی

منطقه	درجه آزادی	میانگین	انحراف معیار	آماره t
شمال	۹۶	۳/۸۳۳	۰/۵۵۹	۱۴/۵۹۷
غرب	۶۷	۰/۹۷۷	۰/۵۶۹	۱۴/۰۴۰
کوهستانی	۸۵	۰/۱۵۱	۰/۵۹۳	۱۷/۸۷۹
کل	۳۴۸	۳/۹۸۱	۰/۵۸۸	۲۶/۲۹۳ *

* معنی‌داری در سطح یک درصد

در بررسی جدول ۲ نتایج آزمون t عوامل فرهنگی، میانگین نمره پاسخ‌ها به نقش عوامل فرهنگی در ترغیب کشاورزان به بیمه در حالت کلی برابر با ۳/۶۴۶ است که در سطح یک درصد معنی‌دار می‌باشد، می‌توان نتیجه گرفت که عوامل فرهنگی از دید کشاورزان جز عوامل موثر در ترغیبشان به بیمه است. این بررسی نیز به تفکیک هر منطقه انجام گرفت که نتایج کاملاً مشابهی ارائه گردید، به طوری که به دید کشاورزان هر منطقه عوامل فرهنگی جز عوامل موثر در ترغیبشان به بیمه است.

جدول ۲. نتایج آزمون t عوامل فرهنگی

منطقه	درجه آزادی	میانگین	انحراف معیار	آماره t
شمال	۹۶	۳/۵	۰/۶۹۴	۷/۴۳۶
غرب	۶۷	۳/۴۱۴	۰/۴۲۸	۷/۹۱۲
کوهستانی	۸۵	۳/۹۶۵	۰/۳۳۸	۲۶/۰
کل	۲۴۸	۳/۶۴۶	۰/۵۷۳	۱۷/۷۳۳ *

* معنی‌داری در سطح یک درصد

در بررسی جدول ۳ نتایج آزمون t عوامل سازمانی، ملاحظه می‌شود میانگین نمره پاسخ‌ها به نقش عوامل سازمانی در ترغیب کشاورزان به بیمه در حالت کلی برابر با ۳/۷۱۵ است که در سطح یک درصد مقدار آماره t به دست آمده کمتر از مقدار آزمون است، لذا فرض بی‌تأثیر بودن عوامل سازمانی در ترغیب کشاورزان رد می‌شود. می‌توان نتیجه گرفت که عوامل سازمانی از دید کشاورزان جز عوامل موثر در ترغیبشان به بیمه است. این بررسی نیز به تفکیک هر منطقه انجام گرفت که نتایج کاملاً مشابهی ارائه گردید، طوری که به دید کشاورزان هر منطقه عوامل سازمانی جز عوامل موثر در ترغیبشان به بیمه است.

جدول ۳. نتایج آزمون t عوامل سازمانی

منطقه	درجه آزادی	میانگین	انحراف معیار	آماره t
شمال	۹۶	۳/۶۶۹	۰/۵۸۰	۱۱/۳۱۰
غرب	۶۷	۳/۵۸۴	۰/۵۱۲	۹/۳۳۱
کوهستانی	۸۵	۳/۸۷۱	۰/۳۹۹	۲۰/۱۱۷
کل	۲۴۸	۳/۷۱۵	۰/۵۱۷	۲۱/۸۷۳ *

* معنی‌داری در سطح یک درصد

در مقایسه نتایج به دست آمده با سایر تحقیقات، خسروی‌پور و همکاران در سال ۱۳۹۰، پژوهشی تحت عنوان متغیرهای تأثیرگذار بر پذیرش بیمه محصول گندم در میان گندم‌کار شهرستان دزفول را ارائه نمودند. یافته‌های حاصل از پژوهش در رابطه با ویژگی‌های اقتصادی نشان داد که از میان کشاورزان پذیرنده و نپذیرنده بیمه محصول گندم بر حسب میزان درآمد به ترتیب، ۵۰ درصد و ۶۹/۷ درصد کمتر از ده میلیون تومان درآمد ناخالص محصول داشته‌اند. در تحقیق حاضر نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل داده‌های پژوهش در رابطه با تأثیر عوامل اقتصادی، حاکی از آن بوده است که بین عوامل اقتصادی و ترغیب کشاورزان به بیمه محصول برنج رابطه معنی‌داری وجود دارد. در واقع وجه اشتراک پژوهش حاضر با پژوهش خسروی‌پور و همکاران در متغیر عوامل اقتصادی و تأثیر آن بر ترغیب کشاورزان به پذیرش بیمه محصول است. در پژوهش کرباسی و همکاران در سال ۱۳۸۸ تحت عنوان بررسی عوامل موثر بر تقاضای بیمه گندم، یافته‌های حاصل از دو رویکرد اقتصادسنجی کلاسیک و بیز نشان داد که با افزایش سطح تحصیلات، افزایش تعداد دفعات شرکت در کلاس‌های ترویجی و پرداخت تسهیلات می‌توان تمایل به تقاضای بیمه را افزایش داد. در این تحقیق، نتایج حاصل از

تحلیل داده‌های پژوهش حاکی از آن بود که بین دو متغیر عوامل اقتصادی و عوامل فرهنگی با ترغیب کشاورزان به بیمه محصول برنج رابطه معنی‌داری وجود دارد. در واقع وجه اشتراک پژوهش حاضر با پژوهش کرباسی و همکاران در تأثیرگذاری دو متغیر عوامل اقتصادی و عوامل فرهنگی بر ترغیب کشاورزان به پذیرش بیمه محصول است.

اولویت‌بندی عوامل موثر بر ترغیب کشاورزان به بیمه محصول برنج:

در راستای اولویت‌بندی سه عامل اقتصادی، فرهنگی و سازمانی از دید کشاورزان از روش تحلیل واریانس اندازه‌گیری مکرر استفاده شده است، زیرا نمره کشاورزان در سه حوزه ذکر شده شامل متغیرهای درون موردی است. لذا فرض بر این است که میانگین پاسخ‌ها در این سه حیطة برابر است و فرض مقابل مبنی بر وجود اختلاف در سه حیطة ذکر شده است. که این بررسی‌ها در حالت کلی و به تفکیک هر منطقه انجام گرفته است.

جدول ۴. نتایج حاصل از مقایسه عوامل موثر بر ترغیب کشاورزان به بیمه محصول برنج

منطقه	متغیرها	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مجموع مربعات	مقدار f
شمال	(عوامل موثر)	۴/۵۱۸	۲	۲/۲۵۹	۹/۶۷۸
	خطا درون موردی	۴۴/۳۴۷	۱۹۰	۰/۲۳۳	
غرب	(عوامل موثر)	۱۱/۲۰۹	۲	۵/۶۰۵	۲۲/۸۳۲
	خطا درون موردی	۳۲/۴۰۳	۱۳۲	۰/۲۴۵	
کوهستانی	(عوامل موثر)	۳/۴۶۲	۲	۱/۷۳۱	۸/۳۴۳
	خطا درون موردی	۳۴/۸۵۴	۱۶۸	۰/۲۰۷	
کلی	(عوامل موثر)	۱۵/۵۰۳	۲	۷/۷۵۱	۳۳/۲۱۴*
	خطا درون موردی	۱۱۵/۲۸۹	۴۹۴	۰/۲۳۳	

* معنی‌داری در سطح یک درصد

از بررسی جدول ۴ ملاحظه می‌شود در حالت کلی در سطح یک درصد، مقدار احتمال به دست آمده کمتر از مقدار آزمون است و از سویی دیگر نیز مقدار f مشاهده شده بیشتر از مقدار f جدول است، لذا فرض اینکه سه عامل شدت تأثیر برابر در ترغیب کشاورزان به بیمه داشته باشند رد می‌شود، که این امر نشانگر وجود اختلاف معنی‌داری در هر یک از سطوح عوامل موثر است.

آزمون تعقیبی LSD

پس از این که آزمون مقایسه میانگین چند جامعه مستقل را انجام دادیم، می‌خواهیم ببینیم آیا میانگین‌های هر دو گروه با در نظر گرفتن اثرات گروه‌های دیگر باهم اختلاف معنی‌داری دارند یا ندارند، به عبارت دیگر می‌خواهیم آزمون مقایسه میانگین‌ها را انجام دهیم.

جدول ۵. نتایج حاصل از آزمون LSD^۱

منطقه	عامل ۱	عامل ۲	میانگین عامل ۱	میانگین عامل ۲	قدر مطلق اختلاف میانگین‌ها	مقدار احتمال
شمال	اقتصادی	فرهنگی	۳/۸۳۳	۳/۵۰۵	۰/۳۰۷	۰/۰۰۰
	اقتصادی	سازمانی	۳/۸۳۳	۳/۶۶۹	۰/۱۶۴	۰/۰۲۵
	فرهنگی	سازمانی	۳/۵۰۵	۳/۶۶۹	۰/۱۴۳	۰/۰۴۵
غرب	اقتصادی	فرهنگی	۳/۹۷۸	۳/۴۱۴	۰/۵۶۴	۰/۰۰۰
	اقتصادی	سازمانی	۳/۹۷۸	۳/۵۸۴	۰/۳۹۳	۰/۰۰۰
	فرهنگی	سازمانی	۳/۴۱۴	۳/۵۸۴	۰/۱۷۱	۰/۰۳۲
کوهستانی	اقتصادی	فرهنگی	۴/۱۵۱	۳/۹۶۵	۰/۱۸۶	۰/۰۲۲
	اقتصادی	سازمانی	۴/۱۵۱	۳/۸۷۱	۰/۲۸۰	۰/۰۰۰
	فرهنگی	سازمانی	۳/۹۶۵	۳/۸۷۱	۰/۰۹۴	۰/۰۸۳
کلی	اقتصادی	فرهنگی	۳/۹۸۱	۳/۶۴۷	۰/۳۳۵	۰/۰۰۰*
	اقتصادی	سازمانی	۳/۹۸۱	۳/۷۱۵	۰/۲۶۶	۰/۰۰۰*
	فرهنگی	سازمانی	۳/۶۴۶	۳/۷۱۵	۰/۰۶۹	۰/۰۸۲

* معنی‌داری در سطح پنج درصد

در جدول ۵، از آزمون تعقیبی LSD جهت آشکارسازی اختلاف‌ها استفاده گردید. نتایج نشان داد در منطقه شمال اقتصادی در الویت اول، سازمانی دوم و فرهنگی سوم بوده است. در منطقه غرب نیز اقتصادی در الویت اول، سازمانی دوم و فرهنگی سوم بوده است. در منطقه کوهستانی اقتصادی در الویت اول است و دو عامل فرهنگی و سازمانی از نظر آماری باهم اختلاف معنی‌داری در سطح پنج درصد ندارند و توامان در الویت دوم قرار می‌گیرند. در حالت کلی نیز کشاورزان عوامل اقتصادی را در الویت اول قرار داده و عوامل سازمانی و فرهنگی علی‌رغم اینکه میانگین نمره در عوامل سازمانی بالاتر بوده توامان در الویت دوم قرار داده‌اند و اختلاف میانگین در عوامل سازمانی و فرهنگی در سطح پنج درصد معنی‌دار نبوده است.

نتیجه‌گیری کلی

نتایج بررسی عوامل موثر بر ترغیب کشاورزان به بیمه محصول برنج شهرستان بهشهر نشان می‌دهد، تأثیر عوامل اقتصادی در ترغیب کشاورزان به بیمه محصول برنج مثبت بوده است، همچنین نتایج این بررسی برای عوامل فرهنگی و سازمانی نیز مثبت به‌دست آمد. لذا می‌توان نتیجه گرفت که عوامل اقتصادی، فرهنگی و سازمانی از دید کشاورزان برنج‌کار شهرستان بهشهر جز عوامل موثر در ترغیبشان به بیمه محصول برنج است. نتایج اولویت‌بندی عوامل موثر بر ترغیب

¹ . Least signification difference

کشاورزان به بیمه محصول برنج نشان داد، کشاورزان عوامل اقتصادی را در الویت اول قرار داده و در عوامل سازمانی و فرهنگی علی‌رغم اینکه میانگین نمره در عوامل سازمانی بالاتر بوده توأمان در الویت دوم قرار داده‌اند و اختلاف میانگین در عوامل سازمانی و فرهنگی در سطح پنج درصد معنی‌دار نبوده است. باتوجه به یافته‌های حاصل از پژوهش پیشنهاد می‌شود:

- پرداخت سریع و به‌موقع غرامت، تأثیر فراوانی در ترغیب کشاورزان و خرید مجدد بیمه‌نامه توسط آنها و تشویق دیگر کشاورزان به خرید بیمه‌نامه خواهد داشت.
- ایجاد روحیه ریسک‌پذیری در میان کشاورزان از طریق برگزاری دوره‌های روانشناسی، ایجاد زمینه‌ای برای آشنایی و هم‌نشینی کشاورزان با افراد ریسک‌پذیری که نوآوری‌های دیگری را پذیرفته و از نتایج مطلوب آن نوآوری برخوردار شدند.
- باید مسئولان و مجریان با در نظر گرفتن خصوصیات اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی کشاورزان و نیز زمان کاری آن‌ها، زمینه حضور هرچه بیشتر کشاورزان در کلاس‌های توجیهی را فراهم کنند، و برای تحقق هر چه بهتر آن می‌توان از روش‌هایی مانند برگزاری کارگاه‌های آموزشی، فیلم‌های آموزشی و سخنرانی‌های ترویجی در زمینه پذیرش بیمه در میان کشاورزان استفاده کرد.
- کیفیت خدمات دریافتی از عوامل مهم ترغیب کشاورزان است. این متغیر طیف گسترده‌ای از فعالیت‌ها را از قبیل رفتار کارگزاران و کارشناسان و سرعت عمل انجام بیمه و مواردی از این قبیل را در بر می‌گیرد. بنابراین تا حد ممکن باید سعی شود در هنگام انجام فرایند بیمه (از زمان خرید بیمه‌نامه تا زمان پرداخت غرامت) اصول و قواعد جذب و جلب مشتری رعایت شود.
- تربیت نیروی انسانی متخصص می‌تواند عامل مهمی در جهت توسعه بیمه محصولات باشد، چرا که موانع سازمانی عمدتاً نشأت گرفته از نبود یا کمبود نیروی انسانی سازمان یافته است.

منابع

- ۱- کرمی، آ. ۱۳۹۰. بررسی عوامل موثر بر احتمال پذیرش بیمه محصول گندم در استان کهگیلویه و بویراحمد. اقتصاد کشاورزی، جلد ۵(۲): ۲۵۰-۲۳۲.
- ۲- آبیاری، ن.، و قدیریان، ح. ۱۳۸۰. بررسی عوامل موثر بر گرایش به بیمه محصول سویا در استان گلستان. مجموعه مقالات همایش بیمه کشاورزی، توسعه و امنیت سرمایه‌گذاری، بانک کشاورزی ایران.
- ۳- جابری، ا. ۱۳۷۰. بیمه محصولات کشاورزی در ایالات متحده، فصلنامه بیمه مرکزی ایران، ۲۲: ۴۷-۴۳.
- ۴- قربانی، م.، و جعفری، ف. ۱۳۸۸. آیا نهاده‌های تولید می‌توانند نقش بیمه را در فرآیند تولید گندم داشته باشند؟. اقتصاد کشاورزی و توسعه، ۱۷(۶۸): ۸۶-۷۲.
- ۵- نیکوئی، ع.، و ترکمانی، ج. ۱۳۷۹. عوامل موثر بر تقاضای بیمه محصولات زراعی استان فارس: مطالعه موردی گندم. خلاصه مقالات سومین کنفرانس اقتصاد کشاورزی ایران، مشهد، دانشگاه فردوسی مشهد.
- ۶- کرباسی، ع.، ضیایی، س.، و عبدشاهی، ع. ۱۳۸۸. تعیین عوامل موثر بر تقاضای بیمه گندم: مقایسه رویکرد اقتصادسنجی کلاسیک و بیز. اقتصاد کشاورزی، ۴(۲): ۱۶۳-۱۴۹.
- ۷- خسروی پور، ب.، عمانی، ا.، فروشانی، ن.، و ایسپره، ع. ۱۳۹۰. متغیرهای تأثیرگذار بر پذیرش بیمه محصول گندم در میان گندم کاران شهرستان دزفول. فصلنامه روستا و توسعه، ۱۴(۴): ۱۴۶-۱۲۷.
- 8- Pannell, D. J., G. R. Marshall., N. Barr., A. Curtis., F. Vanclay., and R. Wilkinson. 2006. Understand and promoting adoption of conservation practices by rural landholders. Forthcoming in Australian journal of experimental agriculture: 1-21.
- 9- Goodwin, B. k. 1993. An empirical analysis of demand for multiple peril crop insurance. American journal of agricultural economics 75: 425-434.
- 10- Smith, v., and A. Baguet. 1996. The demand for multiple peril crop insurance: evidence farm Montana wheat farms. Journal of agricultural economics 78: 189-201.
- 11- Vandever, M. L. 2001. Demand for area crop insurance among litchi producers in northern Vietnam. Economic research service, us department of agriculture 26: 173-184.

Factors effective in the encouragement of farmers to insure their rice crop in Behshahr County

Mobin Amoozad Khalili^{1,*}, Zabihollah Gholami², Pejman Alighaleh³, Mahd Esmailpour Terojeni⁴, Alireza Taher -Rad⁴

¹MSc Student, Department of Agricultural Economics, Islamic Azad University Ghaemshahr
Amoozad_86@yahoo.com

²Assistant Professor, Department of Agricultural Economics, Islamic Azad University
Ghaemshahr

³MSc Student, Department of Agricultural Mechanics, University of Mohaghegh Ardebili Iran

⁴MSc Student, Department of Biosystems Engineering, Ferdowsi University of Mashhad, Iran

Abstract

This study aimed to examine the factors which encourage farmers in Behshahr County to insure their rice crop. The statistical population included all insured rice-farmers of Behshahr County in 2011-2012 which amounted to 690 people. Using krejcie and Morgan table, a sample size of 248 was selected and the data were gathered through interviews with farmers. In this survey research which is of descriptive type, classified random sampling method was used. For descriptive data analysis, descriptive methods (frequency table, mean and SD) were used. For inferential statistics of this study, to generalize the results, we used univariate t-test and LSD. The results showed that there is a significant relationship between economic, cultural and organizational factors and farmers' encouragement to insure their crops. Economic factors got the first priority, and organizational and cultural factors, though their average scores were higher in organizational factors, both had the second priority. As institutional barriers mostly emanate from the lack of organized manpower, the main suggestion made in this study is to hold periodic educational and extension sessions in the area of agricultural insurance in accordance with the planning and informational needs of farmers and manpower training.

Keywords: Rice, Insurance, Economic factors, Institutional factors, Cultural factors